

Op weg naar samenhang

10
voor
de
leraar

Jaarverslag 2020

Voorwoord

De gevolgen van de coronamaatregelen hebben in het verslagjaar een grote impact gehad. Naast ieders persoonlijke impact heeft het gevolgen gehad voor het gebruik en de doorontwikkeling van onze borgingsinstrumenten. Vele routines hebben een andere invulling gekregen. Denk aan het tijdelijk opschorten van toetsafnames en toetsinzages, van fysieke naar online peerreviewsessies en digitale overleggen.

Ook binnen het programmabureau en in de samenwerking tussen de medewerkers onderling is als gevolg van de coronamaatregelen veel veranderd. Aanwezigheid op kantoor is een zeldzaamheid geworden, zeker voor het team als geheel. Alles gebeurt op afstand, maar door onze digitale werkomgeving en korte lijntjes binnen ons relatie kleine team kunnen wij gelukkig nog snel schakelen.

De afgelopen jaren is door het programmabureau vooral sterk ingezet op de borging van kwaliteit van de lerarenopleidingen door de inzet van de landelijke borgingsinstrumenten kennisbases, kennistoetsen en peerreview. Lerarenopleiders, externe deskundigen, beleidsmakers en werkveld werken in deze activiteiten met elkaar samen. De drie huidige borgingsinstrumenten van het programmabureau 10voordeleraar worden steeds actiever en breder gebruikt door de lerarenopleidingen. Naast de vele positieve ervaringen van de gebruikers met de instrumenten zelf speelt ook de gebruiksvriendelijkere versie van het extranet voor informatieuitwisseling en kennisdeling een belangrijke rol.

10voordeleraar participeert in steeds meer overlegvormen daar waar het over lerarenopleidingen gaat. Zo is het programmabureau ook ingeschakeld bij het tot stand komen van de strategische agenda van de Vereniging Hogescholen, bij de organisatie en uitvoering van de jaarlijkse bestuurlijke werkconferentie van de sector hoger pedagogisch onderwijs, het vervolg van de toelatingstoetsen van de pabo, de oprichting van een landelijk expertisecentrum voor het jonge kind, en de uitvoering van het bestuursakkoord rondom de flexibilisering van de lerarenopleidingen. Op weg naar steeds meer samenhang!

In dit jaarverslag vindt u nadere informatie over bovenstaande onderwerpen en de verdere uitdagingen die dit voor ons als programmabureau oproept.

Wij wensen u veel leesplezier.

Peter Roos,

programmadirecteur 10voordeleraar

Inhoud

Voorwoord	2
1 Inleiding	4
2 Programma	5
3 Kennisbases	9
4 Peerreview	10
5 Kennistoetsen	12
6 Toelatingstoetsen	16
7 Entreetoets rekenen	17
8 Landelijk Expertisecentrum Jonge Kind	18
9 Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen	19
10 Financiën	20
11 Vooruitblik	21
12 Verslag Raad voor Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen	23

1 Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2020 *Op weg naar samenhang* van het programma *10voordeleraar*.

Binnen het programma *10voordeleraar* werken de lerarenopleidingen met elkaar samen aan de borging van het eindniveau van de student. De lerarenopleidingen maken hierbij gebruik van de landelijke instrumenten kennisbases, kennistoetsen en peerreview. Zo beschikt iedere student over het benodigde kennisniveau, ongeacht aan welke hogeschool de student zijn opleiding heeft afgerond.

Lerarenopleiders voeren de gezamenlijke regie over de instrumenten binnen landelijke netwerken, waarbij leraren uit het werkveld, wetenschappers en andere deskundigen zijn aangesloten. De brede landelijke samenwerking draagt bij aan de kwaliteit van de opleiding en de professionalisering van de lerarenopleider.

In de afgelopen jaren is een ongekennde horizontale samenwerking op gang gekomen en zijn er grote stappen gezet om het landelijk eindniveau van de nieuwe generatie leerkrachten te verhogen en daarmee de kwaliteit van het onderwijs in het werkveld.

Naast het faciliteren van de bovengenoemde kwaliteitsborgingsinstrumenten, is het programmabureau *10voordeleraar* ook steeds vaker betrokken bij andere landelijke initiatieven binnen de lerarenopleidingen.

Maak kennis met het programma 10voordeleraar door middel van het introductiefilmpje op www.10voordeleraar.nl/programma.

Dit jaarverslag is bedoeld voor alle betrokkenen en belangstellenden die meer willen weten over het programma. Het verslag begint met een algemene toelichting op het programma en de landelijke instrumenten. Daarna volgen de ontwikkelingen in het verslagjaar, de financiën en een vooruitblik. Het jaarverslag sluit af met het verslag van de Raad voor Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen.

Het jaarverslag is terug te vinden op www.10voordeleraar.nl.

2 Programma

Lerarenopleidingen borgen eindniveau student

Sinds 2008 werken de lerarenopleidingen binnen het programma *10voordeleraar* samen aan het landelijk borgen van het eindniveau van de student. Lerarenopleiders van de verschillende hogescholen bepalen met elkaar de vaardigheden en het kennisniveau waarover een afgestudeerde student moet beschikken. Voor de borging van dit eindniveau maken ze binnen het programma gebruik van de landelijke instrumenten kennisbases, kennistoetsen en peerreview. Zo beschikt iedere student over het benodigde kennisniveau, ongeacht aan welke hogeschool de student zijn opleiding heeft afgerond.

Lerarenopleiders voeren de regie

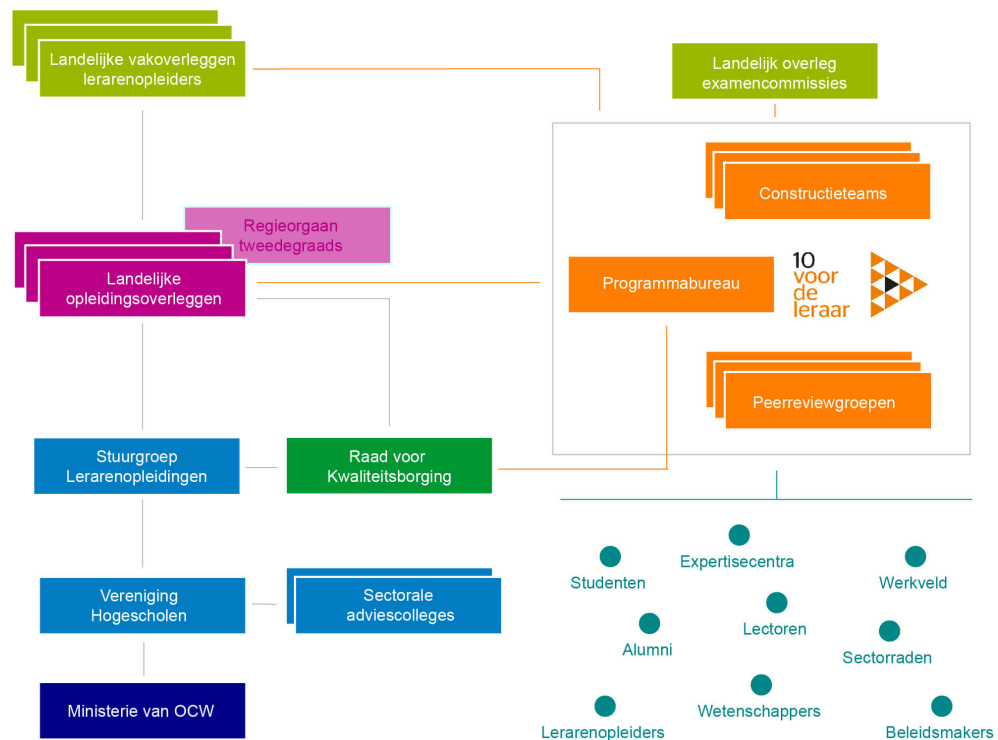
Honderden lerarenopleiders vormen de spil van het programma en voeren gezamenlijk de regie over de instrumenten binnen landelijke kennisnetwerken. Leraren uit het werkveld, wetenschappers en andere deskundigen maken deel uit van deze netwerken. Met elkaar bepalen ze het kennisniveau waarover een afgestudeerde student moet beschikken en leggen ze dit stelselmatig vast in landelijke kennisbases. Met behulp van een instellingsoverstijgende peerreviewsystematiek voeren ze met elkaar het kritische gesprek over de implementatie en borging van de kennisbases in hun eigen onderwijs- en toetsprogramma's. Met de landelijke kennistoetsen borgen ze dat de individuele student daadwerkelijk over het benodigde kennisniveau beschikt. Bestuurders en directeuren maken deel uit van de processen. De kwaliteitsborging is extern belegd bij een onafhankelijke raad.

Versterking landelijke samenwerking

De landelijke netwerken brengen lerarenopleiders van diverse instellingen met elkaar in contact. Ze krijgen gelegenheid om met vakgenoten te discussiëren over de vakinhoud en daarmee hun eigen expertise aan te scherpen. De brede landelijke samenwerking draagt dan ook bij aan de professionalisering van de lerarenopleider en aan de kwaliteit van de opleiding. In de afgelopen jaren is een ongekende horizontale samenwerking op gang gekomen en zijn er grote stappen gezet om het landelijk eindniveau van de nieuwe generatie leerkrachten te verhogen en daarmee de kwaliteit van het onderwijs in het werkveld. Daarnaast biedt deze netwerkstructuur mogelijkheden voor de gezamenlijke aanpak van andere landelijke vraagstukken.

Organisatiestructuur

Rondom het programma zijn diverse gremia betrokken:

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is (in)direct opdrachtgever en heeft voor de ontwikkeling en implementatie van de landelijke borgingsinstrumenten in de periode 2008-2017 een subsidie van € 25 miljoen beschikbaar gesteld. Daarnaast verstrekt het ministerie subsidies op andere onderdelen van het programma, zoals de doorontwikkeling van peerreview.

Vereniging Hogescholen

De Vereniging Hogescholen voert als vertegenwoordiger van de gezamenlijke lerarenopleidingen het programma uit en is eindverantwoordelijk voor een juiste besteding van de subsidiegelden en de verantwoording ervan aan het ministerie.

Sectoraal adviescollege

Elk van de zeven sectoren binnen het hbo heeft een sectoraal adviescollege (SAC). Het bestuur van de Vereniging Hogescholen kent voor elke sector een portefeuillehouder die reguliere contacten onderhoudt met het desbetreffende adviescollege. De relevante sectorale adviescolleges voor het programma zijn die voor het hoger pedagogisch onderwijs (HPO) en kunstonderwijs (KUO).

Stuurgroep Lerarenopleidingen

De Stuurgroep Lerarenopleidingen draagt de verantwoordelijkheid voor het realiseren van de programmadoelen en legt verantwoording af via het Bestuurlijk Overleg aan de Algemene Vergadering van de Vereniging Hogescholen.

Raad voor Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen

De kwaliteitsborging van het programma is extern belegd bij de onafhankelijke Raad voor Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen.

Landelijke directeurenoverleggen

De directeuren van de lerarenopleidingen hebben elk een eigen overleg: LOBO (pabo), LOVM (vakmasters), KVDO (kunstvakdocenten), LOLET (techniek), ALO Nederland (lichamelijke opvoeding) en ADEF (tweedegraads). Het programmabureau *10voordeleraar* sluit regelmatig aan voor afstemming.

Regieorgaan Horizontale Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen

Voor de tweedegraadslerarenopleidingen is een veranderagenda Duurzame kwaliteitsborging tweedegraadslerarenopleidingen opgesteld. Voor de implementatie van de veranderagenda is een Regieorgaan Horizontale Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen ingesteld. Dit orgaan bestaat uit afgevaardigden van ADEF.

Landelijke vakoverleggen lerarenopleidingen

De lerarenopleidingen hebben vakoverleggen ingericht waarin lerarenopleiders met elkaar ontwikkelingen op hun vakgebied bespreken. Deze vakoverleggen hebben een belangrijke rol bij de ontwikkeling en implementatie van de landelijke kennisbases, kennistoetsen en peerreview. In het landelijk vakoverleg is iedere instelling door een lerarenopleider vertegenwoordigd. Regelmatig sluit het programmabureau *10voordeleraar* aan voor afstemming.

Programmabureau *10voordeleraar*

Het programmabureau faciliteert bij de uitvoering van het programma. Het programmabureau stemt af met de landelijke directeurenoverleggen, sluit regelmatig aan bij landelijke overleggen en coördineert de bestuurlijke besluitvorming.

Landelijk overleg examencommissies

Alle examencommissies van de lerarenopleidingen hebben een vertegenwoordiger in het Landelijk Overleg Examencommissies (LOEx). De leden dragen zorg voor landelijke eenduidigheid in afspraken en regels met betrekking tot vooral de landelijke kennistoetsen. Daarnaast hebben ze een belangrijke rol in het borgen van de kwaliteit van de stappen in het proces van cesuurbepaling. Het overleg heeft een zelfstandige positie.

Constructieteams

Lerarenopleiders van verschillende hogescholen ontwikkelen binnen constructieteams gezamenlijk de landelijke kennistoetsen. Samen met externe deskundigen borgen ze de vakinhoudelijke, taaltechnische en toetstechnische kwaliteit.

Peerreviewgroepen

Lerarenopleiders van de verschillende hogescholen bespreken tijdens peerreviewsessies kritisch elkaars onderwijs- en toetsprogramma's en verwerken aanbevelingen in hun eigen programma's.

Bredere rol

Naast het faciliteren van de kwaliteitsborgingsinstrumenten, is het programmabureau *10voordeleeraar* ook betrokken bij de toelatingstoetsen van de pabo, de entreetoetsen rekenen van de pabo, de oprichting van een landelijk expertisecentrum voor het jonge kind, en de uitvoering van het bestuursakkoord rondom de flexibilisering van de lerarenopleidingen.

3 Kennisbases

Gemeenschappelijke basis

Binnen het programma *10voordeleraar* zijn de kennisbases ontwikkeld. Elke lerarenopleiding heeft een landelijke kennisbasis die de kennis en vaardigheden vastlegt die een afgestudeerde student moet beheersen. Een kennisbasis legt een brede en gemeenschappelijke basis vast. De hogescholen implementeren de inhoud van de kennisbases in hun eigen onderwijs- en toetsprogramma's. In de uitwerking is ruimte voor de profilering van de verschillende hogescholen.

De kennisbases dekken het gehele desbetreffende werkterrein: basisonderwijs, eerstegraadsgebied en tweedegraadsgebied en er is samenhang tussen de verschillende kennisbases die inhoudelijke en vakoverstijgende verwantschap kennen. Daarnaast zijn een aantal (maatschappelijk) belangrijke vakoverstijgende thema's geïmplementeerd.

Het werkveld en externe deskundigen valideren de inhoud van elke kennisbasis. Hierbij zijn de kennisbases getoetst aan de laatste wetenschappelijke inzichten van het vak, de ontwikkelingen in het werkveld en veranderingen op het gebied van landelijk beleid. De kennisbases worden uiteindelijk bestuurlijk vastgesteld.

Herijking kennisbases

Lerarenopleiders bespreken tijdens de peerreviewsessies de kennisbases. Hieruit komen suggesties voor nadere verduidelijkingen, aanscherpingen, of aanpassingen als gevolg van recente ontwikkelingen binnen het vak of het beleid. De lerarenopleiders leggen deze herijkingswensen vast voor het groot onderhoud van de kennisbases.

De planning was dat in 2022 de herijking van de kennisbases plaats zouden vinden. Het Regieorgaan Horizontale Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen heeft besloten dit uit te stellen in verband met alle onderwijskundige ontwikkelingen. De lerarenopleidingen hebben wel de mogelijkheid tot klein tussentijds onderhoud van de kennisbasis. Het gaat hier om wijzigingen die geen gevolgen hebben voor het onderwijsprogramma.

4 Peerreview

Peerreviewsystematiek

Binnen het programma *10voordeleraar* maken de lerarenopleidingen gebruik van de peerreviewsystematiek. In een peerreviewgroep zijn alle hogescholen vertegenwoordigd die het vak of de opleiding aanbieden. Ook in- en externe deskundigen sluiten daar waar gewenst aan. Tijdens de peerreviewgesprekken bespreken de lerarenopleiders met elkaar de domeinen van de kennisbasis en gaan na hoe dit verankerd is in hun eigen onderwijsprogramma's en hoe ze borgen dat dit eindniveau ook daadwerkelijk behaald wordt. Ze bekijken kritisch elkaars onderwijs- en toetsprogramma's en verwerken aanbevelingen in het eigen programma. Het aantoonbaar rondmaken en vastleggen van de PCDA-cyclus is een essentieel onderdeel in het proces. Uiteindelijk moet de peerreviewsystematiek de instellingen helpen om het accreditatieproces te vereenvoudigen.

Uitbreiding peerreviewgroepen

De Stuurgroep Lerarenopleidingen heeft in het kader van de veranderagenda, de opgedane positieve ervaringen en de succesvolle pilots besloten dat ook de tweedegraadslerarenopleidingen met een landelijke kennistoets aan de slag gaan met peerreview. Dit betekent dat vanaf september 2020 alle lerarenopleidingen gebruik maken van de peerreviewsystematiek binnen *10voordeleraar*.

Kennisdeeldag

Op 31 januari 2020 vond de kennisdeeldag *Show & Tell* voor de tweedegraadslerarenopleidingen plaats bij de Hogeschool Utrecht. Op deze dag werd informatie gegeven over de kaders van de peerreviewsystematiek, de facilitering en randvoorwaarden. De kunstvakdocentenopleidingen en vakmasters gaven een toelichting op basis van hun reeds opgedane praktijkervaringen en tot slot was er de gelegenheid om per cluster informatie en ervaringen met elkaar te delen en van gedachten te wisselen hoe peerreview zo effectief mogelijk kan worden ingezet.

Meerjarenplan

Op basis van de verstrekte richtlijnen, informatie en opgedane inspiratie, heeft elk landelijk vakoverleg een meerjarenplan voor een periode van zes jaar opgesteld. In het meerjarenplan staat beschreven hoe elk landelijk vakoverleg de komende zes jaren de peerreviewsystematiek zal organiseren en zal (door)ontwikkelen als borgingsinstrument.

Online peerreviewbijeenkomsten

Door de coronamaatregelen was het al snel niet meer mogelijk om de bijeenkomsten fysiek te organiseren. Hierdoor hebben een aantal groepen vertraging opgelopen, maar uiteindelijk zijn de groepen overgegaan op het succesvol organiseren van online peerreviewbijeenkomsten.

5 Kennistoetsen

Borging eindniveau individuele student

De lerarenopleidingen zetten landelijke kennistoetsen in om het eindniveau van de individuele student te borgen. Voor veertien tweedegraadslerarenopleidingen en twee pabovakken worden deze toetsen afgenomen. Een landelijke kennistoets meet of de student over voldoende kennis uit de betreffende kennisbasis beschikt. De toets is leerwegonafhankelijk en is geconstrueerd op basis van de bijbehorende kennisbasis. Het behalen van de landelijke kennistoets is een voorwaarde om de opleiding af te ronden. Voor de vreemde talen maakt een verplichte internationale toets onderdeel uit van de borging van de kennisbases. Ook deze taaltoetsen hebben een landelijk bepaalde cesuur. Bij goed leraarschap komt vanzelfsprekend meer kijken. Hogescholen bepalen zelf hoe ze andere kennis en vaardigheden toetsen.

Proces

Lerarenopleiders van de verschillende hogescholen ontwikkelen gezamenlijk de landelijke kennistoetsen. Samen met externe deskundigen borgen ze de vakinhoudelijke, taaltechnische en toetstechnische kwaliteit. De hogescholen nemen op hun eigen locaties de landelijke kennistoetsen digitaal af. Na de toetsafname vindt een intensief en zorgvuldig proces plaats waarin de resultaten van de toets worden geanalyseerd en beoordeeld. Voor de cesuurbepaling wordt gebruik gemaakt van een wetenschappelijke methode. De onafhankelijke Raad voor Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen keurt de cesuur goed en afgevaardigden van de examencommissies van de hogescholen stellen de cesuur vast.

De hogescholen hanteren landelijke regels en voorwaarden rondom deelname en afname van de landelijke kennistoets om het uniforme karakter te waarborgen. Er zijn meerdere toetsperioden per studiejaar. Studenten kunnen per studiejaar tweemaal deelnemen aan een landelijke kennistoets. Studenten kunnen door gebruik te maken van hun domeinscores en de inzage van de landelijke kennistoets zien op welke onderdelen ze zich nog kunnen ontwikkelen.

Open invulvragen

Met aanvang van studiejaar 2020-2021 maken ook de landelijke kennistoetsen Engels, Duits en Biologie naast meerkeuzevragen gebruik van open invulvragen. Dit na een succesvolle pilot van de landelijke kennistoets Frans.

Experiment cesuurmethode

Vanaf december 2018 zijn er wijzigingen doorgevoerd in de toetsmatrijzen en de cesuurmethode van de landelijke kennistoetsen. Bij Natuurkunde en Wiskunde zijn de wijzigingen in de toetsmatrijs substantieel en is er dit verslagjaar

op verzoek van de betreffende landelijke vakoverleggen onderzoek gedaan of de normering nog steeds acceptabel is. De belangrijkste conclusie van het onderzoek is dat beide methodes vergelijkbare cesuren opleveren, maar dat geen van de methodes perfect is.

Voorheen werd de cesuur vastgesteld met de Angoffmethode door een panel van inhoudsdeskundigen: lerarenopleiders en docenten voortgezet onderwijs. De nieuwe Cohenmethode is efficiënter dan de Angoffmethode. Een kanttekening is dat er een risico is dat het draagvlak voor de cesuurbepaling gaat afnemen en dat daarmee het eigenaarschap vermindert, omdat de lerarenopleiders niet meer betrokken zijn bij de cesuurbepaling. Beide landelijke vakoverleggen hebben samen met de Raad voor Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen besproken dat er in de toekomst gezocht wordt naar een cesuurbepalingsproces dat zowel eerlijk, valide en betrouwbaar is bepaald als en waarbij lerarenopleiders betrokken zijn bij de validering van de hoogte van de cesuur.

Het onderzoeksrapport heeft geleid tot een artikel dat in maart 2021 gepubliceerd zal worden in het Tijdschrift van Lerarenopleiders.

Toetsen in coronatijd

Het kalenderjaar is gestart met toetsafnames voor de landelijke kennistoetsen conform de daarvoor met de hogescholen opgestelde planning. Halverwege de derde toetsperiode in maart van studiejaar 2020-2021 voor de pabo's zijn de coronamaatregelen van kracht geworden. Hierdoor is nog wel de landelijke kennistoets Wiskunde afgenomen, maar heeft de landelijke kennistoets Nederlands geen doorgang meer kunnen vinden. Noodgedwongen is de voorgenomen toetsplanning vanaf dat moment losgelaten.

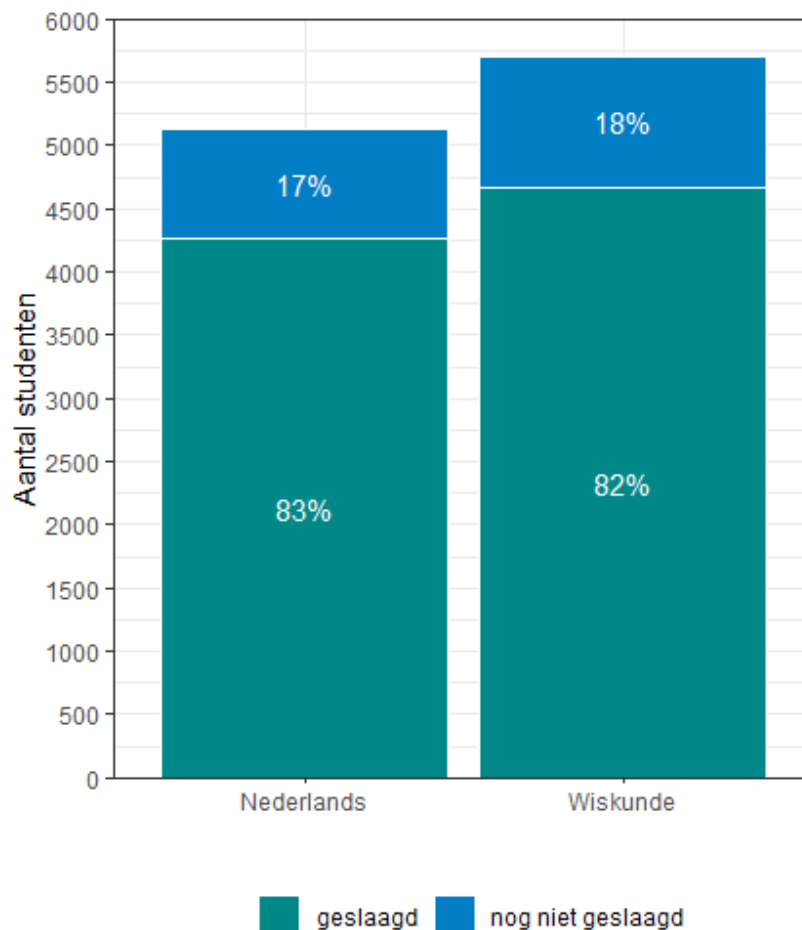
In april is onderzoek verricht naar de mogelijkheden van online/remote proctoring. Ook is hiermee een pilot uitgevoerd. Dit alles, om bij langdurige fysieke sluiting van de hogescholen toch de landelijke kennistoetsen te kunnen afnemen. Vanaf 15 juni zijn de hogescholen echter weer in beperkte mate onderwijs- en toetsactiviteiten gaan aanbieden. In samenspraak met de bestuurders is hierbij prioriteit gegeven aan de landelijke kennistoetsen. In de tweede helft van juni heeft dan ook een groot aantal studenten van zowel pabo's als de tweedegraadslerenopleidingen de toets gemaakt. Op locatie van de hogescholen en onder coronaproof omstandigheden. Hierdoor zijn veel studenten in staat geweest alsnog de landelijke kennistoets te behalen.

Vanaf dat moment heeft *10voordeleraar*, ook voor het studiejaar 2020-2021 de toetsen volgens planning kunnen aanbieden. Wel is hierbij rekening gehouden met ruimere mogelijkheden voor toetsafnames, omdat de faciliteiten hiervoor op de hogescholen door de coronamaatregelen beperkt bleken. Het organiseren van inzagesessie bleek eind 2020 niet langer mogelijk door de coronamaatregelen. Deze worden naar verwachting georganiseerd in maart 2021.

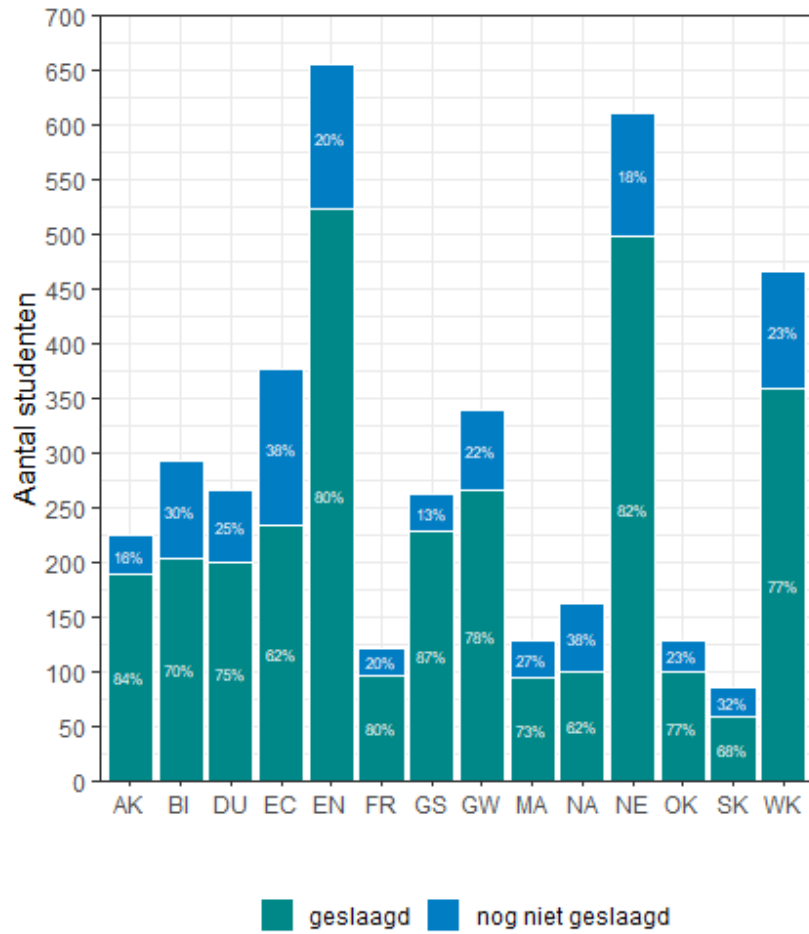
Mede door corona heeft *10voordeleraar* de beoogde migratie naar een nieuwe cloudomgeving voor het toetssysteem en de overgang daardoor naar een nieuwe toetsafnamespeler in de zomer van 2020 moeten uitstellen. Eind 2020 zijn de voorbereidingen gestart voor een overgang in het eerste kwartaal van 2021.

Resultaten

Dit jaar zijn ruim 18.350 toetsen afgenomen, waarvan voor de pabo ruim 13.000 toetsen en voor de tweedegraadslerarenopleidingen rond de 5.350 toetsen. Hieronder zijn de studentresultaten over studiejaar 2019-2020 opgenomen, onderverdeeld in pabo en tweedegraadslerarenopleidingen. In de figuren is te zien hoeveel studenten al dan niet in één keer geslaagd zijn in het betreffende studiejaar en hoeveel studenten de landelijke kennistoets volgend studiejaar nog moeten herkansen. Bijna 500 studenten hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot inzage van de landelijke kennistoets.

Figuur 1. Studentresultaten landelijke kennistoetsen pabo

Figuur 2. Studentresultaten landelijke kennistoetsen tweedegraadslerarenopleidingen

6 Toelatingstoetsen

Instroom pabo

Het programmabureau *10voordeleraar* verzorgt namens de Vereniging Hogescholen de operationalisering van de afname van meer dan 16.000 toelatingstoetsen, de organisatie van landelijke ondersteuning ter voorbereiding op de toelatingstoetsen en het beheer van de website. De toelatingstoetsen zijn een verplichting voor mbo-studenten en havoleerlingen die in een of meerdere van de vakken Aardrijkskunde, Geschiedenis en Natuur & Techniek geen eindexamen hebben gedaan. Het doel is om te voorkomen dat pabo's binnen het curriculum tijd moeten besteden aan het wegwerken van achterstanden in de veronderstelde voorkennis in het toch al volle curriculum. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft de Vereniging Hogescholen vanaf september 2018 tot en met september 2022 de subsidie *Instroom Pabo* toegekend.

Uitvoering aanbevelingen

Op basis van de evaluatie van ResearchNed in 2019 hebben de ministers van Onderwijs gevraagd om in te zetten op het verder verbeteren van de voorbereiding van aspirant-studenten. *10voordeleraar* heeft dit opgepakt door in het verslagjaar digitale instructievideo's ter voorbereiding op de toelatingstoetsen te plaatsen op de website www.goedvoorbereidnaardepabo.nl. Ook is er een extra toetsvenster voor de instroom in februari georganiseerd. Daarnaast worden gesprekken gevoerd over de samenwerking tussen de pabo's en het mbo voor wat betreft de invulling en de vormgeving van het keuzedeel *Vorbereiding Pabo* in het mbo.

Onderzoek naar mogelijke (westerse) bias

Op grond van de nadrukkelijke vraag van de ministers van onderwijs naar aanleiding van de hoge uitval van studenten met een niet-westerse migratieachtergrond op de toelatingstoetsen, is een onderzoek gestart naar mogelijk (westerse) bias in de toelatingstoetsen. Dit onderzoek wordt geregisseerd door *10voordeleraar* en uitgevoerd door Cito Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT). Het rapport wordt medio februari aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aangeboden.

Contract gesloten

Ten slotte is het contract met Cito met betrekking tot de (door)ontwikkeling en afname van de toelatingstoetsen gesloten. Het contract loopt door tot en met augustus 2022.

7 Entreetoets rekenen

Verlenging afspraken

Studenten van de pabo maken de landelijke entreetoets rekenen (Wiscat) om te zien of ze voldoen aan de landelijk vastgestelde norm voor rekenen. Onder regie van *10voordeleraar* zijn de afspraken tussen Cito, de Vereniging Hogescholen en de pabo's voor de afnames van deze rekentoetsen verlengd tot en met augustus 2022. Met deze verlenging wordt de ontwikkeling en de afname van de huidige Wiscat-toets gecontinueerd.

Ontwikkeling nieuwe vragen

Tussen september en december heeft Cito nieuwe vragen voor opname in de Wiscat-toets ontwikkeld, uitgezet en geanalyseerd. De geschikte vragen worden inmiddels ingezet tijdens de afnames van de Wiscat-toets. *10voordeleraar* stemde hierover af met de pabo's, met Cito en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

8 Landelijk Expertisecentrum Jonge Kind

Versterken leeftijdsspecialisaties

In lijn met de Strategische Agenda educatieve sector (2019-2024) van de Vereniging Hogescholen en de wens van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om de leeftijdsspecialisaties binnen de pabo te versterken, zijn middelen vrij gekomen voor de ontwikkeling van het Landelijk Expertisecentrum Jonge Kind en voor de ontwikkeling van een Kennisnetwerk Oudere Kind.

Kwartiermaker

Namens de Vereniging Hogescholen is vanuit *10voordeleraar* een kwartiermaker aangesteld om hiermee aan de slag te gaan. Per 1 maart 2021 zullen het Landelijk Expertisecentrum Jonge Kind en het Kennisnetwerk Oudere Kind operationeel zijn.

9 Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen

Kwartiermaker

In oktober 2020 is het Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen gesloten tussen de Vereniging Hogescholen, VSNU en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. In november 2020 is vanuit *10voordeleraar* een kwartiermaker aangesteld om de uitvoering van het Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen voor te bereiden. Hoewel de lerarentekorten in het onderwijs inmiddels minder snel toenemen en de aanmeldingen bij de lerarenopleidingen in het afgelopen jaar sterk zijn gestegen, is de huidige instroom in lerarenopleidingen nog steeds te klein om die tekorten en de uitstroom van leraren op te vangen. Het bestuursakkoord moet het leraarsberoep aantrekkelijker maken. Eén van de pijlers in het bestuursakkoord is het werken met landelijk over alle opleidingen heen geharmoniseerde leeruitkomsten. Het erkennen van wat een student al weet en kan wordt daarbij instellingsoverstijgend vastgesteld. Op basis van het werken met leeruitkomsten kan voor elk individu of groep die leraar wil worden een leertraject worden opgesteld dat het best past bij zijn ambities, wensen en mogelijkheden. Dat geldt ook voor de leraar die zich verder wil ontwikkelen.

10 Financiën

Overzicht kosten

Om uitvoering te geven aan het programma, maakt *10voordeleraar* kosten. Deze exploitatielasten voor 2020 zijn onderverdeeld in een aantal aan de activiteiten te relateren rubrieken en zijn hieronder opgenomen.

Overzicht kosten 2019	Realisatie	Begroting	Afwijking
Vraagproductie	€ 636.447	€ 732.560	- € 96.113
Toetsafname	€ 682.840	€ 347.690	€ 335.150
Uitslagbepaling en -verstrekking	€ 316.591	€ 320.910	- € 4.319
Periodieke herijking en peerreview kennisbases	€ 426.235	€ 632.374	- € 206.139
Management, communicatie en ondersteuning	€ 675.231	€ 572.111	- € 103.120
Totaal	€ 2.737.344	€ 2.605.645	€ 131.699

Overzicht dekking van de kosten

De geldmiddelen die *10voordeleraar* ter beschikking staan, bestaan primair uit een doorbelasting aan de hogescholen voor afgenomen pabo- en tweedegraadstoetsen. Daarnaast stelt het Ministerie van Onderwijs Cultuur & Wetenschap tijdelijk zogenaamde professionaliseringsgelden voor lerarenopleiders ter beschikking. Deze worden ingezet ter ondersteuning van peerreviewactiviteiten. Hieronder is het overzicht van de dekking van de kosten over 2020 opgenomen.

Overzicht dekking van de kosten 2019	Realisatie	Begroting	Afwijking
Doorbelast aan hogescholen op basis van afgenomen toetsen	€ 2.209.824	€ 1.944.941	€ 264.883
Dekking vanuit professionaliseringsgelden OCW	€ 527.520	€ 660.704	- € 133.184
Totaal	€ 2.737.344	€ 2.605.645	€ 131.699

11 Vooruitblik

Het programmabureau *10voordeleraar* zet in 2021 in op de volgende actielijnen:

1. Het samen met de eerste- en tweedegraadslerarenopleidingen (inclusief de alo's en kunstvakdocentopleidingen) werken aan een gezamenlijke horizontale kwaliteitsborging waarbij met name voor de tweedegraadslerarenopleidingen de zogenaamde veranderagenda *Duurzame kwaliteitsborging tweedegraadslerarenopleidingen* leidend is. Met deze vorm van kwaliteitsborging wordt onder andere beoogd het eigenaarschap van lerarenopleiders te vergroten, een sterkere verbinding tussen de kennisbasis, het curriculum en de toetsing te creëren en meer samenwerking in flexibilisering van leerwegaafhankelijke landelijke toetsen te bereiken. De systematiek van peerreview wordt hierbij verder uitgebouwd om te kunnen werken vanuit een kwaliteitscultuur waarin gezamenlijk zorg wordt gedragen voor de borging van het niveau van de studenten. Daarbij sluit het zoveel mogelijk aan bij de verdere ontwikkelingen van het huidige accreditatiestelsel. Er is aandacht voor meer ketengericht kijken en naast verantwoording afleggen, blijvend een hoge onderwijskwaliteit stimuleren door een sterke kwaliteitscultuur. Dit impliceert een stelsel waarin professionals de ruimte krijgen om, samen met anderen en passend binnen de ambities van de instelling, verantwoordelijkheid te nemen voor de kwaliteit van het onderwijs.
2. Het uitwerken van het plan *Verduurzaming peerreview en herijking kennisbases pabo's*. Opleidingsdocenten en management voeren hierbij het professionele gesprek over de implementatie in de curricula van de opleidingen van de (delen van de) kennisbases en de borging ervan. Hierbij wordt ingespeeld op actuele ontwikkelingen als werken met leeruitkomsten en specialisatie jonge en oudere kind en worden bovendien de afzonderlijke vakken in onderlinge samenhang besproken.
3. Regievoering over de implementatie van het *Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen* samen met het hiervoor uit het kernteam geformeerde projectmanagementteam. *10voordeleraar* maakt hiervoor onderdeel uit van dit projectmanagementteam. De implementatie omvat een aantal onderwerpen die in afzonderlijke werkgroepen worden uitgewerkt. Een van de onderwerpen omvat het gaan werken met geharmoniseerde leeruitkomsten. Met behulp van de ervaringen van instellingen die reeds werken met leeruitkomsten worden de uitgangspunten geformuleerd voor een landelijke harmonisatie, waarbij speciale aandacht is voor het draagvlak van alle type lerarenopleidingen en instellingen. De verwachting is dat voor de uitvoering van het bestuursakkoord de komende jaren talloze kennisdelings- en ontwikkelingsbijeenkomsten zullen worden georganiseerd.

4. Het samen met de hogescholen organiseren van de vraagontwikkeling, de digitale afname, de uitslagbepaling en de inzages. De implementatie en doorontwikkeling van de nieuwe auteursomgeving en toetsstelsel zal hierbij een belangrijke rol spelen.
5. Het verder operationaliseren van de afname van de toelatingstoetsen, evenals het beheer van de website, de organisatie van de (digitale) landelijke ondersteuning en het doorontwikkelen naar een duurzaam perspectief.
6. Het coördineren van de volgende herijkingsovername van de kennisbases, zodra meer duidelijkheid is over het werken met leeruitkomsten, de vernieuwing van het curriculum in het voortgezet onderwijs en het vervolg van de discussie rondom bevoegdheid en bekwaamheid van de leraar.

12 Verslag Raad voor Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen

Taken

De Raad voor Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen ziet toe op de professionele begeleiding en de kwaliteit van de ontwikkelingen van de drie landelijke kwaliteitsborgingsinstrumenten die de Stuurgroep Lerarenopleidingen hanteert voor haar lerarenopleidingen. Ze geeft hier gevraagd en ongevraagd advies over.

Vraagstukken hebben betrekking op onder andere:

- de bruikbaarheid, (universele) toepasbaarheid van en het bevorderen van draagvlak voor de drie landelijke kwaliteitsborgingsinstrumenten;
- de verantwoording ten aanzien van de resultaten ervan;
- de bijbehorende docentprofessionalisering;
- inpassing van de instrumenten in de externe kwaliteitszorgsystemen en -processen (met name in het accreditatiesysteem);
- het adviseren over het opzetten van onderzoek naar de resultaten en toepasbaarheid ervan.

Verder adviseert de raad de stuurgroep specifiek over het al dan niet ontheffen van een opleiding van het bindingsbesluit tot afname van de landelijke kennistoets, indien zij de overtuiging heeft dat het aangedragen alternatief om het individuele eindniveau van de student te bepalen, is geborgd.

Daarnaast treedt de raad op als klankbordgroep voor de diverse landelijke netwerkorganisaties van lerarenopleidingen, het Regieorgaan Horizontale Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen en de landelijke vakoverleggen.

De raad werkt sinds dit verslagjaar met twee deelraden, maar de uiteindelijke adviezen zijn een gezamenlijk besluit van de hele raad. Naast de algemene aspecten die door de voltallige raad worden besproken (onder andere advisering rondom programmatische toetsen) is een verdeling gemaakt in *Peerreview en kennisbasis* en *Landelijke kennistoetsen*.

Leden

De Raad voor Kwaliteitsborging Lerarenopleidingen bestaat uit een vijftal personen met expertise op alle relevante gebieden:

- Ans Buys (voorzitter) – deelraad Peerreview en kennisbasis
expert lerarenopleidingen algemeen, met name bestuurlijke ontwikkelingen
- Cees van der Vleuten – deelraad Landelijke kennistoetsen
expert toetsing en onderwijsontwikkeling
- Eva van der Molen – deelraad Peerreview en kennisbasis

expert peerreview en onderwijsvernieuwing

- Jan van Tartwijk – deelraad Peerreview en kennisbasis
expert lerarenopleidingen en professionele ontwikkeling
- Theo Eggen – deelraad Landelijke kennistoetsen
expert psychometrie en toetsing

Contactmomenten

De voltallige raad heeft in het verslagjaar vier keer vergaderd (januari, maart, juni en september). Daarnaast hebben (leden van) de afzonderlijke deelraden verschillende keren onderling overleg gehad. Verder hebben de afzonderlijke leden van de raad diverse gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van opleidingen, LOEx/vaststellingscommissie en (leden van) het programmabureau *10voordeleraar*. Tot slot is door vertegenwoordigers van de raad extern overleg geweest met de NVAO, de stuurgroep, en het regieorgaan/ADEF.

Besproken onderwerpen

Centrale raad

Omdat sinds dit verslagjaar gewerkt wordt met één raad die nu rechtstreeks adviseert aan de stuurgroep, is de werkwijze en werkverdeling van de raad een belangrijk aandachtspunt geweest. De belangrijkste twee inhoudelijke onderwerpen waren de verdere uitwerking van de peerreviewsystematiek en wijze van borging van het eindniveau van de student. Doorontwikkeling van de peerreviewsystematiek was met name gericht op de tweedegraadslerarenopleidingen, waar dit in het kader van de implementatie van de veranderagenda een steeds belangrijker plaats inneemt. Bij de eindborging van de student stond vooral de invoer van programmatisch toetsen centraal en de verhouding tot de landelijke kennistoetsen.

Deelraden

Voor de deelraad *Landelijke kennistoetsen* hebben de volgende onderwerpen centraal gestaan: de overgang naar een nieuw toetssysteem en toetsafnamespeler voor de landelijke kennistoetsen, de mogelijkheid van cesuurbepaling via itemresponsetheorie en de verkenning naar de mogelijkheid om adaptief toetsen toe te gaan passen bij de landelijke kennistoets Wiskunde van de pabo. Voor de deelraad *Peerreview en kennisbasis* stond vooral het invoeren en verdere ontwikkeling van de peerreviewsystematiek centraal.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Om verdere invoering en doorontwikkeling van peerreview te bereiken, heeft de raad op 31 januari 2020 een bijdrage geleverd aan de bijeenkomst *Show & Tell*, waar de ervaringen van diverse groepen die ervaring hebben met peerreview onderling werden gedeeld. Dit was vooral van belang voor die opleidingen die nog nooit eerder met peerreview waren gestart. Vervolgens is dat omgezet in een aantal adviezen die gedeeld zijn met de opleidingen.

Vlak voor het zomerreces heeft de raad zich vooral beziggehouden met de wijze waarop programmatisch toetsen ingevoerd zou kunnen worden. Naar aanleiding hiervan zijn diverse adviezen uitgebracht die door de stuurgroep (en de lerarenopleidingen) zijn opgepakt.

Conclusies, aanbevelingen, toekomstperspectief

De raad voelt zich nauw betrokken bij het wel en wee van de lerarenopleidingen en zal haar rol in de komende tijd vervullen conform de gemaakte afspraken. De raad ziet voor zichzelf ook een rol weggelegd bij de verdere uitvoering van het Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen. Het betreft dan met name het adviseren van de overkoepelende groep die toeziet op de werkbaarheid van de producten die worden opgeleverd door de werkgroepen. Naast de werkbaarheid als zodanig gaat het dan ook over de congruentie van die producten voor de diverse type lerarenopleidingen en haar huidige varianten die het hbo kent.

10
voor
de
leraar

Colofon

Den Haag, maart 2021

Uitgave

10voordeleraar
Prinsessegracht 21
2514 AP Den Haag
Postbus 123
2501 CC Den Haag

info@10voordeleraar.nl

www.10voordeleraar.nl

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt, zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever. Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden de auteurs, redactie en uitgever geen aansprakelijkheid voor de gevolgen daarvan.